

VERSLAG ERFGOEDRAAD

1 december 2025

Aanwezig:

Verontschuldigd:

Afwezig:

1. Verslag vorige vergadering:

Het verslag wordt goedgekeurd.

2. Kapellen

Kapel van de Verlosser:

Op 28 juli 2025 werd een visuele boomveiligheidscontrole uitgevoerd door een erkend boomverzorger. Tijdens deze controle werd de winterlinde reeds beoordeeld als in matige conditie, met een vergevorderde aantasting door zwammen en een grote holte in de stamvoet. Op 29 oktober 2025 volgden nieuwe vaststellingen. Aan de stamvoet werd honingzwam vastgesteld, een agressieve parasitaire schimmel die het wortelstelsel aantast en de snelle achteruitgang tijdens de zomer verklaart. De combinatie van verschillende zwammen zorgt ervoor dat de boom zowel structureel als fysiologisch volledig is uitgeput. De levensverwachting van de boom is zeer beperkt en herstel is niet meer mogelijk. Door het acute veiligheidsrisico voor de kapel en de omgeving moet de boom gekapt worden.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft toestemming voor de kap verleend, onder voorwaarde dat er een nieuwe boom wordt aangeplant. De experts adviseren echter om deze niet op dezelfde locatie te plaatsen om nieuwe aantasting door de aanwezige zwammen te vermijden.

Voorstel compensatieboom en herinrichting

IOED en RLZH stellen voor om de nieuwe boom aan de achterzijde van de kapel te planten. Dolf werkte hiervoor een eerste schetsplan uit (zie bijlage). Dit voorstel werd voorlopig afgestemd met Bart Geyskens (Onroerend Erfgoed), die zich hierin kan vinden. Het voorstel moet nog verder worden afgetoetst met de gemeente en alle betrokken partners zoals het Agentschap .

Belangrijkste elementen uit het voorstel:

- De nieuwe boom (W1) wordt aangeplant achter de meidoornhaag, waardoor de kapel opnieuw in het groen komt te staan en de boom voldoende groeiruimte krijgt.
- Er wordt een doorbreking in de haag voorzien en een trap geplaatst om het hoger gelegen gemeentelijke perceel te verbinden met de kapelsite.
- De zitbank wordt verplaatst naar de achterzijde om een rustige verblijfplek te creëren, aangevuld met een infobord over de site.
- De toegang tot de kapel wordt verschoven richting het tracé van de vroegere weg.

- Voor een betere standplaats wordt het maaibeheer aangepast: slechts twee maaibeurten per jaar in de groene zone.
- Een beperkt afgraven en nivelleren van het toekomstige wandelpad wordt voorgesteld om de toegankelijkheid te garanderen.
- Struiken worden aangeplant ter bescherming van de nieuwe boom.
- De experts raden aan om de stronk te laten liggen voor de biodiversiteit. Dit is een stronk van 6 meter.

ONTWERP OMGEVING KAPEL VAN DE VERLOSSER RANSBERG

De Erfgoedraad stelde enkele vragen en formuleerde de volgende aandachtspunten:

- **Boomsoort:** Moet er opnieuw een linde worden aangeplant? Dit wordt besproken met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Mogelijk wordt gekozen voor een eik, aangezien het oorspronkelijke kapelletje zich in een eikenboom bevond. Ook de klimaatbestendigheid van de boomsoort wordt hierbij meegenomen.
- **Standplaats t.o.v. nieuwe woningen:** Er werd gevraagd of de nieuwe locatie hinderlijk kan zijn voor de toekomstige woningen. De nieuwe inplanting biedt echter meer privacy voor de bewoners. Bovendien zorgt de boom voor een visuele verzachting waardoor de woningen minder opvallen.
- **Parkeermogelijkheden:** Er werd voorgesteld om aan het straatje achteraan een kleine inham te creëren waar bezoekers kort kunnen parkeren. Een fietsparking is reeds voorzien in de huidige plannen.
- **Beschutting van de kapel:** De vraag werd gesteld of de kapel minder beschut zal staan op de nieuwe locatie. In het ontwerp wordt ze omgeven door groen, wat voldoende bescherming biedt.
- **Achterblijvende boomstronk:** Indien de stronk blijft liggen, kan dit extra risico geven op verspreiding van schadelijke zwammen en bovendien een rommelige indruk wekken. Er werd gesuggereerd om de stronk eventueel te verwerken tot een bank of fietsenstalling.
- **Toegankelijkheid:** De zachte helling wordt positief onthaald, aangezien deze toegankelijker is dan de huidige trapjes.

Alle ingebrachte ideeën en opmerkingen worden meegenomen in de verdere uitwerking.

Procedure en communicatie

- Door het acute gevaar moet de beslissing tot kap op het college worden genomen.
- Volgens het Vrijstellingenbesluit is er geen omgevingsvergunning nodig voor de kap, aangezien het gaat om een hoogstammige boom die omwille van acuut gevaar wordt geveld, mits voorafgaande schriftelijke instemming van de burgemeester.
- Communicatie is essentieel:
 - De exacte invulling van het inrichtingsvoorstel moet goedgekeurd worden door Onroerend Erfgoed voor het gecommuniceerd kan worden.
 - Aan de boom komt een bordje om de kap en de historiek te duiden.
 - Er volgt communicatie via sociale media.
 - Omwonenden kunnen persoonlijk geïnformeerd worden.

Daarnaast wordt onderzocht of een lokaal atelier interesse heeft om met het hout van de boom een kunstwerk te maken als blijvende herinnering.

Na uitvoering van de kap zal een schadedossier ingediend worden bij Onroerend Erfgoed. IOED en RLZH bieden hierbij ondersteuning.

Infobord aan de kapel

In de vorige vergadering werd gevraagd om een infobord met QR-code aan de Kapel van de Verlosser te voorzien. Door de lopende besprekingen betreffende de winterlinde was dit belangrijker daarom heeft Tine een tijdelijk infobord uitgewerkt voor de Winterlinde.

De Erfgoedraad vindt dat met dit bord verder gegaan mag worden. Op een later tijdstip zal er een infobord komen voor heel de site met historische informatie over de kapel en de site.

De Winterlinde aan de Kapel van de Verlosser

De monumentale winterlinde bij de Kapel van de Verlosser verkeert in slechte gezondheid. Onderzoek toont aan dat de stamvoet en stam sterk verzwakt zijn door een grote holte en aantasting door zwammen (waaronder honingzwam). Hierdoor is de kans op breuk te groot en moet de boom omwille van de veiligheidsoverwegingen gekapt worden.

honingzwam

De Kapel van de Verlosser en haar omliggende bomen vormen samen een waardevolle historische plek. Daarom wordt de beschermde Winterlinde vervangen door een nieuwe aanplant. Omwille van verschillende redenen waaronder onveilige standplaats, aanwezigheid van zwammen, nabijheid van de kapel etc... krijgt de nieuwe boom een andere duurzame en veiligere standplaats op korte afstand van de oorspronkelijke locatie.

De volledige site wordt heringericht volgens een nieuwe visie, in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed en na advies van de erfgoedraad van Kortenaken. Hierboven is reeds een eerste voorstel zichtbaar.

Sint-Rochuskapel:

(Kapel is vastgesteld bouwkundig erfgoed; kapelboom staat in wetenschappelijke inventaris.)

Voor de pleisterwerken wordt een aannemer gezocht. De werken kunnen momenteel niet gesubsidieerd worden door de provincie, aangezien deze het reglement aan het aanpassen zijn, waarschijnlijk gaan deze werken ook niet gesubsidieerd kunnen worden.

Marijke overhandigde op de vergadering de sleutel van de pastorie van Kortenaken zodat bekeken kan worden of de kerkstoelen die daar nog binnen staan, kunnen dienen voor de Sint Rochuskapel.

Er werd een nieuw klokje gekocht. Dit zal bij de opening in het ruitertje van de kapel gehangen worden.

Heilig Kruis Kapel Stok

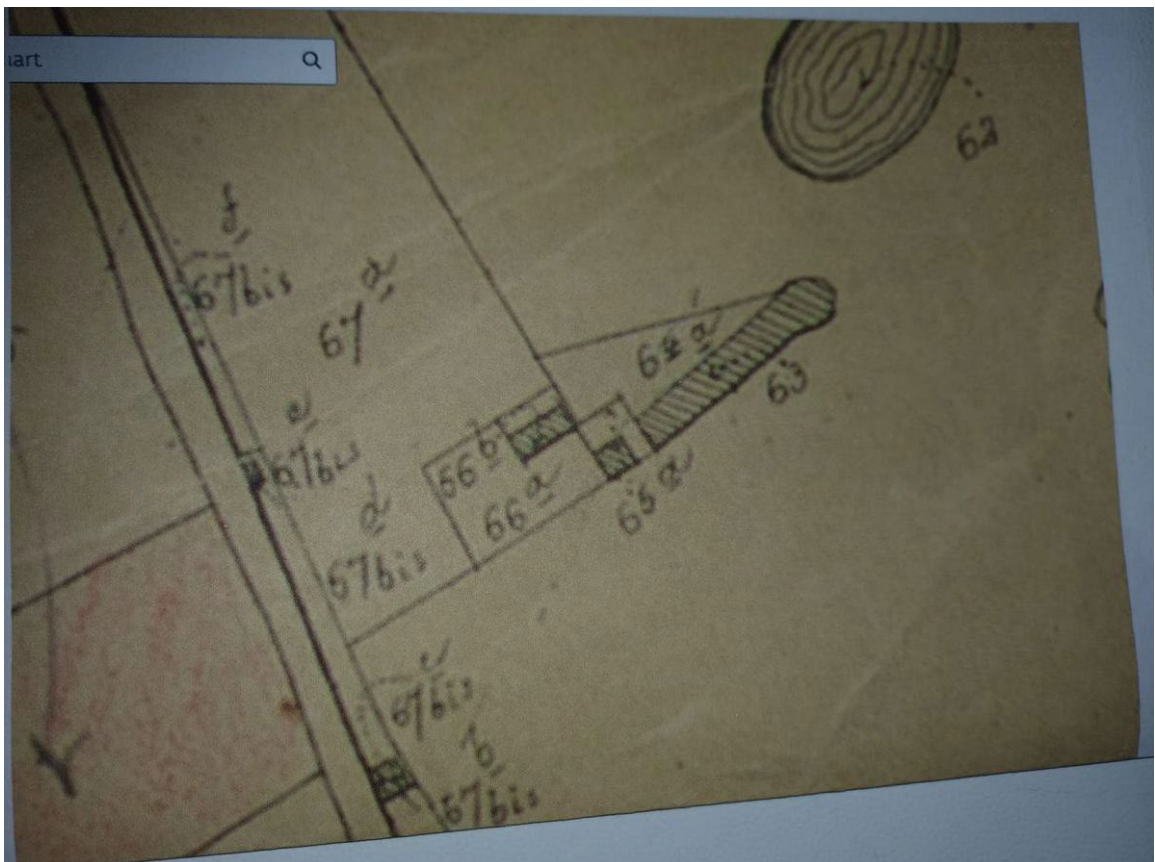
Het dossier ligt momenteel tijdelijk stil in afwachting van een duidelijke richtlijn van de provincie over de inhoud en vorm van de vereiste visienota voor de subsidieaanvraag. Tine bereidt deze visienota voor en wacht op verdere verduidelijking vanuit de provincie. Daarnaast lopen er gesprekken met de eigenaars.

Heiboskapellen

Joachim heeft het 360°-erfgoedproject al voorgesteld aan de provincie. De eerste reacties daarop waren voorzichtig positief. Het project omvat onder meer de dreven, de poorten en de kapellen. Zodra de visienota is uitgewerkt, zal deze worden voorgelegd aan de Erfgoedraad. Intussen plant Tine ook een overleg met de buurtbewoners om hun inzichten mee te nemen.

Er werd nagegaan of Pieter Abts opnieuw betrokken kan worden, aangezien hij in het verleden nauw bij dit onderwerp betrokken was. Bea probeert hem te contacteren om te

bekijken of hij nog relevante informatie kan aanreiken. Daarnaast gaat zij op zoek naar een kleinkind van Bourman, dat volgens sommige bronnen nog in Miskom zou wonen. Bea vond bovendien een interessante bundel terug, opgesteld door het CAG, getiteld *"Achter de poorten van de historische hoeve"*, die mogelijk nuttige achtergrondinformatie bevat. Lesley Haesevoets kwam via via terecht bij Godelieve Feyaerts uit Hoeleden, die veel weet over de lokale geschiedenis. Volgens haar dateren de kapellen vermoedelijk van rond 1860 en zijn ze altijd wit geschilderd geweest, al kon ze verder weinig bijkomende details geven. Over de dreef vertelde ze dat deze werd aangelegd door een vroegere eigenaar – door haar omschreven als "den Hollander" – en dat deze ouder zou zijn dan de kapellen. Ze had altijd gehoord dat via die dreef koetsen de hoeve bereikten vanuit de Wittebos. Lesley kreeg van haar het boek *"Hoeleden vroeger"*, dat Godelieve zelf samenstelde. Zij heeft nog meerdere publicaties geschreven over Hoeleden en beschikt over een uitgebreid archief met materiaal over onder meer de oorlogstijd. Hoewel ze veel historische kennis heeft, kende ze niemand die nog extra informatie over de kapellen zou kunnen aanleveren. Er werd ook een kaart uit 1860 bekeken waarop twee gebouwen aangeduid staan. Volgens Tine gaat het echter om bijgebouwen van de hoeve en niet om de huidige kapellen, aangezien de locatie en de omvang niet overeenkomen. De kapellen verschijnen pas vanaf 1969 op kaarten, maar zijn zeker ouder en vermoedelijk gebouwd in het begin van de 20ste eeuw.

Tot slot verduidelijkte Marijke Stiers dat het beeld in een van de kapellen geen Sint-Jozef maar wel degelijk een Heilig Hart betreft. Ze gaf aan dat Manille dit beeld graag wil herschilderen in de correcte kleuren, op voorwaarde dat het beeld tijdig uit de kapel gehaald kan worden.

Alle verzamelde informatie wordt meegenomen en krijgt zeker verdere opvolging.

Kapel op de Schansstraat

De eigenaar van het perceel, een driehoekig stuk grond met drie bomen en een kapel, wenst dit te schenken aan iedereen die het wil overnemen. Hij woont er zelf niet meer en wil vermijden dat de kapel zou verloederen. Daarom zoekt hij iemand met liefde voor kapellen die het beheer wil opnemen.

Het college van burgemeester en schepenen heeft echter beslist om de kapel niet over te nemen. De Erfgoedraad vroeg naar de redenen van deze beslissing. Volgens de schepenen, die telefonisch toelichting gaf, is de kostprijs van de notariële akte te hoog en wil het college enkel overnemen als dit volledig kosteloos kan. De Erfgoedraad betreurt dat hierover geen advies werd ingewonnen bij hen.

De Erfgoedraad formuleert daarom het formele advies om deze beslissing te herzien. Ze vragen om de concrete kostprijs van de notariële akte op te vragen en te onderzoeken of deze niet kan worden gedragen binnen het budget voor klein religieus erfgoed. De Erfgoedraad benadrukt dat dit een unieke kans is om de kapel te bewaren en te beschermen.

Bovendien zal dit perceel, eenmaal de omgeving verder wordt volgebouwd, een waardevol rustpunt vormen. Aangezien het om niet-beschermd maar wel waardevol erfgoed gaat, is de raad van mening dat dit in de eerste plaats thuishoort bij de gemeenschap en niet in private handen, zodat het voor de toekomst veiliggesteld blijft.

Daarnaast moet bij de plannen voor de heraanleg van de Schansstraat nagegaan worden of het perceel niet sowieso onteigend zou worden.

3. Project Kortenaken Herinnert

De voorstelling op 7 november was een groot succes. De Erfgoedraad vond het evenement prachtig en zeer gevarieerd. Alle boeken waren binnen de eerste dag uitverkocht, waarna 100 extra exemplaren werden besteld. Hiervan zijn er inmiddels 53 verkocht en een deel gereserveerd. Naar aanleiding van de feestdagen wordt een actie gepland waarbij het boek samen met Tekenend Erfgoed wordt aangeboden voor een combiprijs van €25, zodat het boek opnieuw onder de aandacht komt. Er wordt gezorgd voor voldoende voorraad, en bijdrukken blijft mogelijk. Een typefout op pagina 7 zal worden aangepast bij een eventuele derde druk.

De reacties op het boek zijn zeer positief. De Erfgoedraad verzocht deze door te sturen, en enkele opmerkingen worden hier opgenomen in het verslag:

Mail van Erik Goossens op 21/11/2025

Dag Tina,

Ik heb het boek in twee dagen uitgelezen, aangrijpende verhalen !!

Ik wist natuurlijk al zeer veel over mijn grootvader Jozef Geens en zijn familie maar toch nog nieuwe anekdotes en ontdekkingen gedaan !

Ik vertel hierover met mijn familie en daarom zou ik nog een derde boek willen reserveren.

Dus in totaal 3 exemplaren.

Proficiat voor het mooie gedetailleerde boek waar de droevige geschiedenis van de oorlog weer tot leven wordt gebracht .

Bedankt om mij verder op de hoogte te houden ivm bestelling.

Messenger bericht van Peggy Bellen op 8/11:

Dag Tina,

Heel leuk wat jullie gisteren gedaan hebben. Als ook de maanden ervoor. Pa Toon heb ik verloren toen ik 5 jaar was, maar daar weet ik veel over door de familie. Ik heb direct het stuk over pa gelezen toen ik thuis kwam. Het is een mooi verhaal en zo weten we dat hij ook niet vergeten is. Spijtig dat ik hem niet beter gekend heb. De verhalen die ik van hem ken zijn heel interessant. Maar de oorlog heeft volgens mij na jaren toch zijn leven gekost.

Messenger bericht van Marijke Wouters op 8/11:

Super georganiseerd! Mooie opbouw! Beklijvend!

Daarnaast kwam er **bijkomende informatie** naar aanleiding van het boek. Volgens Eric Vandijck zouden er tijdens de Tweede Wereldoorlog ook Roma-mensen in Kortenaken gewoond hebben, die later afgevoerd zouden zijn. Jan Raymaekers wil dit verder onderzoeken, aangezien dit ook een belangrijk deel vormt van de lokale geschiedenis.

Educatief project in scholen

Jaarlijks wordt voor de leerlingen van het zesde leerjaar een infomoment georganiseerd rond Wapenstilstand. Dit jaar zal het boek Kortenaken in de Tweede Wereldoorlog samen met de verhalen op kindermaat rechtstreeks in de scholen worden voorgesteld. Op die manier kunnen meer kinderen bereikt worden en hoeven de scholen geen busvervoer te regelen. Chris Tutenel en Patrick Vandijck zullen hierbij ondersteunen. Het streefdoel is om dit schooljaar de uitvoering te realiseren, tegen 8 mei.

In januari wordt een werkgroep samengesteld om hiermee aan de slag te gaan. De exacte datum zal tijdig gecommuniceerd worden, zodat iedereen die wil kan deelnemen en meedenken over de inhoud. Daarnaast wordt onderzocht of ook de digitale wereld kan worden betrokken. Verder wordt bekeken of gespecialiseerde organisaties voor herinneringseducatie kunnen worden ingeschakeld, zodat hun methodes kunnen worden gebruikt bij de uitwerking van het project.

4. Erfgoedproject 2026

Monique Schepers stelde voor om in Bergendal een kijkkast te maken over de geschiedenis van het gebouw, dat vroeger dienstdeed als limonadefabriek. In samenspraak met de familie zal dit het erfgoedproject van 2026 worden.

Hiervoor wordt een werkgroep samengesteld. De datum van de eerste bijeenkomst zal aan iedereen gecommuniceerd worden, zodat iedereen die wil kan deelnemen. Enkele familieleden zullen eveneens uitgenodigd worden om hun kennis en herinneringen te delen.

Bert Kruismans gaf aan dat hij een voorstelling rond brouwerijen kan verzorgen. Dit is vooral een informatieve lezing, maar bevat soms ook een komische kwinkslag. Hij kan de voorstelling bovendien personaliseren en bijvoorbeeld een deel wijden aan de brouwerij Alen. De kostprijs

van deze voorstelling bedraagt ongeveer €500, en ze zou eventueel gekoppeld kunnen worden aan de inhuldiging van het erfgoedproject. Dit voorstel zal worden meegenomen in de werkgroep.

5. Herbestemming kerk Hoeleden

Het college van burgemeester en schepenen kende op 3 juli 2023 de ontwerpopdracht voor de herbestemming van de kerk van Hoeleden toe aan URBAIN Architectencollectief (Zuidstationstraat 38, 9000 Gent). In uitvoering van deze opdracht stelde de ontwerper een bestek op. De raming voor de opdracht bedroeg [REDACTED]

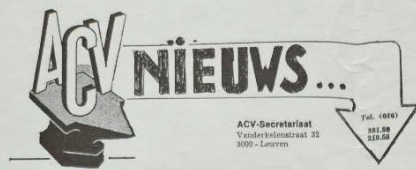
De gemeenteraad keurde op 22 mei 2025 de lastvoorwaarden, de raming en de plaatsingsprocedure goed. De opdracht werd op 30 juni 2025 nationaal gepubliceerd en er werden vier offertes ontvangen.

URBAIN Architectencollectief stelde op 18 november 2025 het nazichtverslag van de offertes op. Op basis van prijs en regelmatigheid werd voorgesteld de opdracht te gunnen aan de economisch meest voordelige bidder: **Monument – Vandekerckhove** (Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster), voor een nagerekend en verbeterd bedrag van [REDACTED]

Een deel van de kostprijs wordt gesubsidieerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur. Het voorlopig toegezegde subsidiebedrag van 19 juni 2025 bedraagt [REDACTED]

6. Varia

- De heemkundige kring van Meensel-Kiezegem stuurde een foto door ter info met mensen van onze gemeente. We delen deze graag met de Erfgoedraad:

Dit zijn onze plaatselijke correspondenten

SACRIS FRANS
Wolvenstraat, 1
Breda

BENTERS LOUIS
Dierckxstraat, 114
Nieuw-Weert

VANDERMEULEN
BENJAMIN
Kasteelplein, 7
Opbeek

PELLEGRIEN PAUL
Oude Rijk, 80
Breda
(Burgers v. Breda)

ROMBAERTS MARG
Breda, 10
Breda

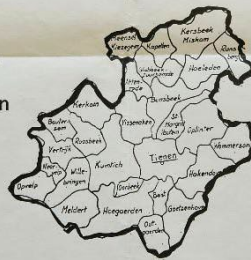
CLAES FREDRIK
Oude Dierckxstraat, 1
Glabbeek

U kunt hen thuis gaan opzoeken; voor iedere syndicale tussenkomst. Deze mensen zijn bereid verbindingsman te spelen tussen U en de vakbond. Geen nutteloze verplaatsing meer. Zij bezitten alle nodige formulieren om u te helpen.

Indien U moeilijkheden hebt met: uw kindergeld, verlofgeld, gewaarborgd weekloon, arbeidsongeval, uitkering, voorlopigvergoeding en andere syndicale aangelegenheden. Gaat het hen vertellen. Zij zorgen voor U.

Meebrengen: 1) Uw syndicaal lidboekje; 2) Alle documenten die nodig zijn om uw geval vlug op te lossen: eventueel: loonfiches, verlofstrookjes, strookje gezinsvergoedingen, ziektenboekje enz.

Dienstbetoon
in het
gewest Tienen

MASS PAUL
Oude Rijk, 80
Breda
(Burgers v. Breda)

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

WILMANS ANDER
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

FAGGELT GUS
Breda, 10
Breda

- Wagenspel 2026: De prijs is intussen binnengekomen, maar deze ligt vrij hoog en past niet meer volledig in de visie van het bestuur. Daarom wordt hier naar volgend jaar niet op ingetekend.
- De kermis van Kortenaken gaat hier ook verloren. Dit is ook erfgoed. De koers maakte vroeger de kermis, want deze hebben volk bij. Kunnen we verenigingen iets laten doen? Bv. een feesttent voorzien die de verenigingen mogen uitbaten.
- Voor de attentiestenen werd extra info ingewonnen. Hier is nog geen antwoord op gekomen.
- De Vaderlandslievende vereniging stelt vast dat er op 11 november enkel bloemen werden gelegd aan de monumenten in Kortenaken, alle andere gedenksteden en graven kregen geen bloemen. Ze vroegen hoe dit komt? Zijn dit besparingen? Waarom dan zoveel geld uitgeven aan de doedelzakspelers en receptie, maar niet voor de bloemen voor de gesneuvelden.
- De herdenkingsmonumenten staan nog steeds niet op de website. Dit zal opnieuw doorgegeven worden aan de communicatiedienst.

- De pastorie is verloederd en is niet meer te redden, er wordt gehoopt dat bij ontwikkeling van de site het dorpsgezicht wat behouden wordt en dat het in pastoriestijl zal blijven. Er is vooral bezorgdheid dat de **herdenkingsstenen** niet mogen verdwijnen. De IOED kan hierbij ook als adviesorgaan opgenomen worden. Hun advies is niet bindend, maar is zeker noodzakelijk in dit project.
- Bea heeft de bezorgdheid voor de herbestemming van de kerk. Wat met de beelden in de kerk? Er werd aangehaald dat deze naar andere kerken gaan. Maar wat als deze later ook sluiten? De IOED heeft een stroomschema gemaakt van hoe er met het onroerend erfgoed in kerken moet omgesprongen worden. Dit zal steeds zorgvuldig gebeuren.

Volgende vergadering: maandag 23/02/2026 om 19.30u. raadszaal gemeentehuis Kortenaken

Verslag: Luyckx T.